

Spis treści

Autorzy.....	X	8 Układ trawienny (W. Woźniak, M. Bruska)...	25
Przedmowa do wydania trzeciego.....	XI	Rozwój układu trawienno.....	26
1 Wstęp do studiowania anatomii (W. Woźniak, M. Bruska).....	1	9 Układ oddechowy (W. Woźniak, M. Bruska) ..	29
2 Zasadnicze pojęcia anatomiczne (W. Woźniak, M. Bruska).....	3	Rozwój układu oddechowego.....	29
Mianownictwo anatomiczne.....	3	10 Układ moczowy (W. Woźniak, M. Bruska)....	31
Terminy ogólne.....	3	Rozwój układu moczowego.....	31
Osie i płaszczyzny ciała.....	5	11 Układy płciowe (W. Woźniak, M. Bruska).....	33
Linie ciała.....	6	Narządy płciowe żeńskie.....	33
Układy narządów.....	6	Narządy płciowe męskie.....	33
Proporcje ciała ludzkiego.....	6	Rozwój narządów płciowych.....	34
3 Skeletotopia narządów oraz dużych naczyń (W. Woźniak, M. Bruska).....	7	12 Układ sercowo-naczyniowy (M. Bruska, W. Woźniak).....	37
4 Okresy życia osobniczego (W. Woźniak, M. Bruska).....	9	Krew.....	37
5 Układ szkieletowy (W. Woźniak, M. Bruska).....	15	Chłonka.....	37
Skład kości.....	15	Serce.....	37
Budowa kości.....	15	Naczynia krwionośne.....	38
Okostna i śródkostna.....	16	Krążenie małe lub płucne.....	40
Szypik kostny.....	16	Krążenie wielkie lub systemowe.....	40
Kształt kości.....	16	Rozwój układu sercowo-naczyniowego.....	40
Rozwój kości.....	17	13 Układ nerwowy (W. Woźniak, M. Bruska).....	45
Zaburzenia rozwojowe szkieletu.....	17	Rozwój układu nerwowego.....	48
Unaczynienie i unerwienie kości.....	18	14 Powłoka wspólna (W. Woźniak, M. Bruska)...	51
Części układu szkieletowego.....	18	Skóra.....	51
Wyniosłości, zagłębienia i otwory w obrębie kości.....	18	Funkcje skóry.....	51
6 Układ stawowy (W. Woźniak, M. Bruska).....	19	Budowa skóry.....	51
Połączenia ścisłe.....	19	Przydatki skóry.....	52
Połączenia wolne.....	19	Różnice regionalne i rozwojowe w budowie skóry	54
Dodatkowe elementy stawu.....	19	15 Grzbiet (B. Cisek).....	55
Rodzaje stawów.....	20	Okolice i linie topograficzne grzbietu.....	55
Stawy jednoosiowe.....	20	Unerwienie i unaczynienie skóry	
Stawy dwuosiowe.....	20	karku i grzbietu.....	55
Stawy wieloosiowe.....	20	Powięzie karku i grzbietu.....	55
Stawy płaskie.....	20	Mięśnie grzbietu.....	56
Rozwój stawów.....	20	Powierzchnowe mięśnie grzbietu.....	56
7 Układ mięśniowy (W. Woźniak, M. Bruska)...	21	Mięśnie grzbietu głębokie.....	57
Przyczepy, kształt, nazwy i liczba mięśni.....	22	Kręgosłup.....	59
Narządy pomocnicze mięśni.....	23	Budowa kręgu.....	59
Unaczynienie i unerwienie mięśni.....	23	Kręgi szyjne C ₁ –C ₇	59
Badanie mięśni.....	24	Kręgi piersiowe Th ₁ –Th ₁₂	60
Mięsień sercowy.....	24	Kręgi lędźwiowe) L ₁ –L ₅	60
Tkanka mięśniowa gładka.....	24	Kość krzyżowa S ₁ –S ₅	60
Rozwój mięśni szkieletowych.....	24	Kość guziczna Co ₁ –Co _{3.5}	61
		Połączenia kręgosłupa.....	61
		Połączenia kręgów.....	61
		Połączenia czaszki i kręgosłupa.....	62
		Połączenia kości krzyżowej i guzicznej.....	62
		Biomechanika kręgosłupa.....	62

Anatomia radiologiczna.....	63	Układ trójdzielny.....	129
Kanał kręgowy.....	63	Układ komorowy.....	131
Rdzeń kręgowy.....	64	Krążenie płynu mózgowo-rdzeniowego.....	132
Nerw rdzeniowy.....	65	Unaczynienie tętnicze mózgowia.....	133
Drogi rdzenia kręgowego.....	66	Żyły mózgowia (A. Kędzia).....	137
Ośrodki autonomiczne rdzenia kręgowego.....	68	Jama nosowa (W. Woźniak, M. Bruska).....	139
Unaczynienie rdzenia kręgowego.....	68	Jama ustna (M. Bruska).....	141
16 Głowa i szyja.....	71	Ograniczenia i podział jamy ustnej.....	141
Czaszka (M. Bruska).....	71	Gruzoły jamy ustnej.....	141
Ogólna budowa czaszki.....	71	Język.....	144
Ściana górna czaszki.....	71	Zęby.....	147
Ściana przednia (czołowa lub twarzowa).....	71	Gruzoł tarczowy (M. Bruska).....	149
Ściana tylna albo potyliczna.....	72	Gruzoły przytarczyczne (M. Bruska).....	149
Ściana boczna.....	72	Przestrzeń przygardłowa (M. Bruska).....	149
Ściana dolna albo podstawna.....	72	Gardło (M. Bruska).....	150
Budowa szczegółowa czaszki.....	74	Krtani (M. Bruska).....	151
Kości mózgowoczaszki.....	74	Szkielet krtani.....	151
Kości twarzoczaszki.....	77	Połączenia chrząstek krtani.....	152
Jamy i doły czaszki.....	79	Jama krtani.....	152
Połączenia kości czaszki.....	83	Mięśnie krtani.....	153
Okolice topograficzne głowy i szyi (M. Bruska).....	85	Narząd wzroku (J. Moryś, O. Narkiewicz).....	155
Unerwienie skóry głowy i szyi (M. Bruska).....	85	Galka oczna.....	155
Żyły głowy i szyi (M. Bruska).....	86	Twardówka.....	155
Żyły głowy.....	86	Rogówka.....	155
Żyły szyi.....	87	Naczyniówka.....	157
Tętnice głowy i szyi (M. Bruska).....	88	Ciało rzęskowe.....	157
Naczynia i węzły chłonne głowy i szyi (M. Bruska).....	92	Tęczówka.....	157
Mięśnie głowy i szyi (M. Bruska).....	93	Soczewka.....	158
Mięśnie głowy.....	93	Ciało szkliste.....	158
Powięź głowy.....	96	Siatkówka.....	158
Mięśnie szyi.....	97	Droga wzrokowa.....	159
Powięź szyi.....	99	Odruchy źrenicy.....	160
Trójkąty szyi.....	99	Narządy dodatkowe oka.....	161
Splot szyjny (M. Bruska).....	100	Narząd przedślonkowo-ślimakowy (J. Moryś, O. Narkiewicz).....	163
Opony mózgowia (W. Woźniak, M. Bruska).....	101	Ucho zewnętrzne.....	163
Opona twarda.....	101	Ucho środkowe.....	164
Opona pajęczna.....	102	Ucho wewnętrzne.....	166
Opona miękka.....	102	Zwoje i jądra nerwu przedślonkowo-ślimakowego.....	168
Zatoki opony twardej (A. Kędzia).....	103	Nerwy czaszkowe (M. Bruska).....	169
Mózgowie (J. Moryś).....	105	Części głowowa i szyjna układu autonomicznego (M. Bruska).....	175
Budowa piętrowa mózgowia.....	105	17 Klatka piersiowa.....	177
Rdzeń przedłużony.....	105	Okolice klatki piersiowej i grzbietu (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	177
Most.....	107	Szkielet klatki piersiowej (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	177
Dno komory czwartej.....	109	Połączenia żeber i mostka (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	178
Móżdżek.....	109	Połączenia żeber z kręgosłupem.....	178
Śródmózgowie.....	111	Połączenia żeber z mostkiem.....	179
Twór siatkowaty pnia mózgowia.....	112	Połączenia poszczególnych części mostka.....	179
Międzymózgowie.....	113	Ruchomość klatki piersiowej (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	179
Wzgórzomózgowie.....	113	Powięź i mięśnie klatki piersiowej (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	179
Podwzgórze.....	115	Powięź klatki piersiowej.....	179
Niskowzgórze.....	116	Mięśnie klatki piersiowej.....	180
Kresomózgowie.....	116	Mięśnie głębokie.....	180
Kora mózgu.....	118		
Struktury podkorowe.....	123		
Istota biała półkul mózgu.....	125		
Układy czynnościowe.....	126		
Układ piramidowy.....	126		
Układy czuciowe.....	128		

Przepona.....	181	Żyły klatki piersiowej (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	210
Gruzoł sutkowy (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	181	Krążenie płodowe (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	211
Unerwienie i unaczynienie ścian klatki piersiowej (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	182	Układ chłonny (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski)....	211
Śródpiersie (M. Topol).....	182	Przewód piersiowy.....	211
Ograniczenia i podział śródpiersia.....	182	Naczynia i węzły chłonne ścian klatki piersiowej oraz przepony.....	212
Zawartość śródpiersia.....	182	Naczynia i węzły chłonne trzewne.....	212
Śródpiersie górne.....	182	Nerwy klatki piersiowej (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	212
Śródpiersie przednie.....	183	Sploty nerwowe klatki piersiowej.....	213
Śródpiersie środkowe.....	183		
Śródpiersie tylne.....	185	18 Kończyna górna (R. Aleksandrowicz, B. Ciszek).....	215
Serce (M. Grzybiak).....	186	Okolice topograficzne.....	215
Położenie serca.....	186	Kości kończyny górnej.....	216
Kształt i wielkość serca.....	186	Kości obręczy kończyny górnej.....	216
Osierdzie.....	188	Kości części wolnej kończyny górnej.....	217
Unaczynienie i unerwienie osierdzia.....	188	Kość ramienna.....	217
Ściany serca.....	188	Kości przedramienia.....	217
Szkielet serca.....	189	Kości ręki.....	218
Układ przewodzący serca.....	189	Połączenia kości kończyny górnej.....	219
Wsierdzie.....	189	Stawy obręczy kończyny górnej.....	219
Budowa wewnętrzna jam serca.....	190	Stawy części wolnej kończyny górnej.....	220
Przegroda serca.....	190	Staw ramienny.....	220
Przedsionek prawy.....	190	Staw łokciowy.....	220
Komora prawa.....	190	Staw promieniowo-łokciowy dalszy.....	221
Przedsionek lewy.....	191	Stawy ręki.....	221
Komora lewa.....	191	Staw promieniowo-nadgarstkowy.....	221
Unerwienie serca.....	192	Obręcz kończyny górnej.....	222
Unaczynienie serca.....	192	Mięśnie obręczy kończyny górnej.....	222
Tętnice wieńcowe.....	192	Dół podobojczykowy i trójkąt obojczykowo-piersiowy.....	224
Żyły serca.....	193	Jama pachowa.....	224
Naczynia chłonne.....	194	Zawartość jamy pachowej.....	224
Tchawica (M. Topol).....	194	Splot ramienny.....	225
Położenie tchawicy.....	194	Ramię.....	226
Budowa tchawicy.....	194	Okolica ramienia przednia i przestrzeń powięziowa mięśni zginaczy.....	226
Unaczynienie i unerwienie tchawicy.....	195	Okolica ramienia tylna i przestrzeń powięziowa mięśni prostowników.....	227
Płuca (M. Topol).....	195	Okolica łokciowa i dół łokciowy.....	227
Położenie i budowa zewnętrzna płuc.....	195	Przedramię.....	227
Korzeń płuca.....	196	Okolica przedramieniowa przednia.....	227
Drzewo oskrzelowe (M. Topol).....	197	Okolica przedramieniowa tylna.....	229
Segmenty oskrzelowo-płucne.....	198	Ręka.....	230
Budowa ściany oskrzeli, oskrzelek i pęcherzyków płucnych.....	199	Dłoń.....	230
Jama opłucnej (M. Topol).....	200	Grzbiet ręki.....	232
Budowa opłucnej.....	200		
Zachyłki opłucnowe.....	201	19 Brzuch i jama brzuszna (W. Woźniak, M. Bruska).....	237
Unaczynienie oraz unerwienie płuc i opłucnej (M. Topol).....	201	Ściany jamy brzusznej.....	237
Unaczynienie czynnościowe i odżywcze płuc.....	201	Płaszczyzny poprzeczne.....	237
Unaczynienie chłonne płuc i opłucnej.....	204	Płaszczyzny strzałkowe.....	237
Unerwienie płuc i opłucnej.....	205	Okolice brzucha.....	237
Mechanizm oddychania (M. Topol).....	205	Lokalizacja narządów w poszczególnych okolicach jamy brzusznej.....	238
Obraz radiologiczny płuc i opłucnej.....	206	Mięśnie brzucha.....	239
Przełyk (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	207		
Grasica (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	208		
Naczynia tętnicze klatki piersiowej (Z. Wójtowicz, R. Maciejewski).....	208		
Pień płucny.....	208		
Aorta.....	208		
Gałęzie aorty piersiowej.....	210		
Gałęzie trzewne.....	210		
Gałęzie ścienne.....	210		

Mięśnie ściany przednio-bocznej.....	239	Splot krzyżowy.....	275
Unerwienie segmentowe skóry brzucha.....	241	Nerw guziczny i splot guziczny.....	276
Przepukliny brzuszne.....	241	Układ nerwowy autonomiczny	
Powierzchnia wewnętrzna przedniej		w obrębie miednicy.....	276
ściany brzucha.....	242	Splot podbrzuszy dolny lub miedniczny.....	277
Kanał pachwinowy.....	242	Narządy położone w obrębie miednicy.....	278
Przepukliny pachwinowe.....	243	Narządy moczowe.....	278
Przepukliny skośne.....	243	Moczowód.....	278
Przepukliny proste.....	243	Pęcherz moczowy.....	279
Otrzewna i jama otrzewnej.....	243	Cewka moczowa żeńska.....	280
Zachyłki otrzewnej.....	245	Cewka moczowa męska.....	281
Narządy układu pokarmowego.....	246	Narządy płciowe żeńskie.....	282
Część brzuszna przełyku.....	246	Narządy płciowe żeńskie wewnętrzne.....	282
Żołądek.....	246	Jajnik.....	283
Jelito cienkie.....	247	Jajowód.....	283
Jelito grube.....	248	Struktury podtrzymujące narządy płciowe	
Wątroba.....	249	żeńskie wewnętrzne.....	285
Pęcherzyk żółciowy.....	250	Unaczynienie.....	287
Drogi żółciowe.....	250	Narządy płciowe żeńskie zewnętrzne.....	288
Śledziona.....	251	Narządy płciowe męskie.....	290
Trzustka.....	251	Narządy płciowe męskie wewnętrzne.....	290
Unaczynienie tętnicze układu pokarmowego.....	252	Nasieniowód.....	294
Unaczynienie żyłne układu pokarmowego.....	253	Unaczynienie i unerwienie jąder, najądrzy	
Układ żyły wrotnej.....	253	i nasieniowodów.....	294
Naczynia i węzły chłonne układu		Gruzoł pęcherzykowy, gruczoł nasienny	
pokarmowego.....	253	lub pęcherzyk nasienny.....	295
Przestrzeń zaotrzewnowa.....	254	Gruzoł krokowy lub stercz.....	296
Zawartość przestrzeni zaotrzewnowej.....	255	Gruzoły opuszkowo-cewkowe.....	297
Nerka.....	255	Narządy płciowe męskie zewnętrzne.....	297
Budowa nerki.....	256	Prącie.....	297
Moczowód.....	257	Unaczynienie i unerwienie prącia.....	299
Nerwy splotu lędźwiowego oraz nerw			
podżebrowy.....	257		
Tętnice przestrzeni zaotrzewnowej.....	259		
Żyły przestrzeni zaotrzewnowej.....	259		
Żyła główna dolna.....	259		
Pień współczulny i sploty przedkręgowy.....	259		
Węzły i naczynia chłonne przestrzeni			
zaotrzewnowej.....	260		
20 Miednica (K. Jędrzejewski, M. Polguj).....	263	21 Kończyna dolna (A. Kędzia).....	301
Kostne ściany miednicy.....	263	Okolice topograficzne kończyny dolnej.....	301
Mięśnie miednicy oraz otwory		Kość kończyny dolnej.....	301
w ścianach miednicy.....	266	Kość obręczy kończyny dolnej.....	301
Naczynia i nerwy przebiegające w otworach		Otwór zasłonięty.....	303
znajdujących się w bocznych ścianach		Płaszczyzny i wymiary miednicy.....	303
miednicy mniejszej.....	266	Kość części wolnej kończyny dolnej.....	304
Dno miednicy.....	267	Kość udowa.....	304
Mięśnie dna miednicy.....	267	Kość goleni.....	305
Przepona moczowo-płciowa.....	269	Kość stępu.....	305
Powięzie dna miednicy.....	270	Sklepienie podłużne i poprzeczne stopy.....	306
Naczynia krwionośne i chłonne miednicy.....	271	Mechanizm chodu.....	307
Naczynia tętnicze.....	271	Połączenia kości kończyny dolnej.....	307
Gałęzie ścienne tętnicy biodrowej wewnętrznej.....	272	Połączenia obręczy kończyny dolnej.....	307
Gałęzie trzewne tętnicy biodrowej wewnętrznej.....	272	Połączenia kości kończyny dolnej wolnej.....	308
Naczynia żyłne.....	273	Stawy kończyny dolnej wolnej.....	308
Naczynia chłonne i węzły chłonne miednicy.....	275	Staw biodrowy.....	308
Nerwy miednicy.....	275	Staw kolanowy.....	309
Część somatyczna układu nerwowego.....	275	Ruchy w stawie kolanowym.....	311
		Połączenia kości goleni.....	311
		Stawy stopy.....	311
		Powięzie, mięśnie, naczynia i nerwy	
		kończyny dolnej.....	313
		Obręcz kończyny dolnej.....	313
		Powięzie.....	313
		Mięśnie obręczy kończyny dolnej.....	313
		Splot krzyżowy.....	313
		Udo.....	315

Powięzie uda.....	315	Stopa.....	327
Unerwienie skóry uda	316	Powięzie stopy.....	327
Żyły powierzchowne uda.....	316	Unerwienie skóry stopy.....	327
Węzły chłonne kończyny dolnej.....	317	Żyły powierzchowne stopy.....	327
Mięśnie uda.....	317	Mięśnie stopy	327
Goleń.....	322	Nerwy powierzchni podeszwowej stopy.....	328
Unerwienie skóry goleni.....	322	Unaczynienie tętnicze stopy.....	330
Żyły powierzchowne goleni.....	322	Żyły głębokie stopy.....	330
Mięśnie goleni.....	323	Indeks.....	331